

2015-05-26

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Kraven enligt lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism om kundkontroll i förhållande till kreditupplysningslagen (1973:1173)

Skyddet för den enskildes personliga integritet diskuteras bl.a. i departementspromemorian Ett teknikoberoende skydd för den enskildes integritet vid kreditupplysning (Ds 2013:27). I promemorian konstateras att integritetsskyddet för enskilda behöver stärkas.

Svenska Bankföreningen, som yttrat sig över förslagen i promemorian, håller med om att det är viktigt med ett starkt skydd för den enskildes personliga integritet. Detta bör emellertid inte utgöra hinder för att kreditupplysningsinformation om enskilda används av verksamhetsutövare för att uppfylla förpliktelser enligt lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Vi hemställer därför att kreditupplysningslagen ändras så att kreditupplysningsinformation ska kunna lämnas till en verksamhetsutövare med hänvisning till kraven i lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och att en kreditupplysningskopia i dessa fall inte ska skickas till den omfrågade personen.

Lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Utifrån ett penningtvättsbekämpningsperspektiv finns det skäl att ändra tillämpningen av kreditupplysningslagen för öppna upp möjligheten att tillhandahålla kreditupplysningar och begränsa kravet på att den enskilde alltid ska få del av en kreditupplysningskopia. Kravet på att banker och andra verksamhetsutövare ska ha tillgång till relevant information om sina kunder ökade i och med att det tredje penningtvättsdirektivet införlivades i svensk rätt 2009. Därefter har regleringen på området gått i en skärpande riktning vad gäller behovet av information om kunden dels genom FATFs reviderade rekommendationer, dels genom ett nytt fjärde penningtvättsdirektiv som kommer att publiceras under 2015. Utgångspunkten för regleringen är att verksamhetsutövaren ska vidta relevanta åtgärder i förhållande till den bedömda risken i det enskilda fallet eller i förhållande till den enskilda kunden (riskbaserad bedömning). FATF uppställer också krav på att tillämpningen ska vara effektiv.

Den information om kunden som finns hos ett kreditupplysningsföretag utgör en mycket värdefull komponent för verksamhetsutövaren i dennes kundkännedomprocess liksom vid kontroll i samband med att en misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism uppstått. Med hänsyn till det mycket stora antal transaktioner som sker dagligen är det viktigt att verksamhetsutövarens ges möjlighet att införa en snabb och effektiv granskningsprocess med kreditupplysningsinformation som en delkomponent.

Kravet i lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism om att verksamhetsutövaren ska kontrollera misstänkta transaktioner och, för de fall misstanken kvarstår, rapporterar dessa till Polismyndigheten utgör ett exempel där granskningsprocessen måste vara såväl snabb som effektiv. I flertalet fall kan en misstanke avskrivras efter en närmare kontroll av kundens ekonomiska situation, bl.a. genom att kontrollera kreditupplysningsuppgifterna för kunden. I dessa fall behöver inte någon rapport lämnas till Polismyndigheten. Kreditupplysningsuppgifterna kan således snabbt ge verksamhetsutövaren sådan information om kundens ekonomiska situation som gör det möjligt att göra en bedömning av transaktionens rimlighet och därmed möjlighet att avskrivna misstanken. En effektiv transaktionshantering är till fördel även för kunden. Ett omvänt scenario innebär att verksamhetsutövaren, i brist på ekonomisk information om kunden, i betydligt större utsträckning måste rapportera kunder till Polismyndigheten samt avstå från att utföra av kunden begärda transaktioner.

Personer i politiskt utsatt ställning - PEP

Den 1 augusti 2015 träder ändringar i lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism i kraft. Dessa ändringar innebär bl.a. att begreppet person i politiskt utsatt ställning (PEP) utvidgas till att även omfatta inhemska/domestika PEP.

En PEP anses genom sin position och sitt inflytande inneha en ställning som i sig utgör en risk för att utnyttjas för bl.a. mutbrott och andra former av korrruption. Mot denna bakgrund ska skärpta åtgärder för kundkännedom alltid vidtas när en affärsförbindelse etableras eller en enstaka transaktion utförs med en PEP. Med skärpta åtgärder avses bl.a. att banken alltid vidtar lämpliga åtgärder för att ta reda på varifrån de tillgångar som hanteras inom ramen för affärsförbindelsen eller den enstaka transaktionen kommer.

FATF anger i sina rekommendationer avseende PEP att verksamhetsutövarna bör vidta rimliga åtgärder för att fastställa en PEPs förmögenhet och inkomster. FATF anger samtidigt att det kan vara svårt att få adekvat information om en persons förmögenhet och att verksamhetsutövaren kan behöva förlita sig på information som inhämtas från olika offentliga register/offentlig data. Däremot bör det enligt FATF inte vara lika svårt att få information om ursprunget till de medel som en specifik

transaktion avser. Det finns således även avseende PEP anledning att kontrollera personens ekonomiska vederhäftighet när ett affärsförhållande inleds och vid transaktionsgranskningen. Kraven på skärpta åtgärder för kundkännedom gäller inte enbart den person som är en PEP utan även dennes familjemedlemmar och kända medarbetare. Kretsen personer som ska hanteras som PEP är inte tydligt avgränsad i regelverket utan det är upp till verksamhetsutövaren/banken att bedöma om en kund är en PEP eller tillhör familjekretsen eller känd medarbetare.

Finland

I samband med att det tredje penningtvättsdirektivet införlivades i finsk rätt gjordes även en översyn av den finska kreditupplysningslagen. Av den finska kreditupplysningslagen framgår att personkreditupplysningar endast får lämnas ut och användas för beviljande av kredit och kreditbevakning med vissa undantag (19 §). Bland annat får personkreditupplysningar lämnas ut och användas för uppfyllande av förpliktelser i samband med förhindrande eller utredning av penningtvätt av de som är rapporteringsskyldiga enligt lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Vidare anges (30 §) att rätten för en registrerad att få veta till vem personupplysning om honom eller henne har lämnats ut tillämpas inte om uppgifterna har lämnats för att fullgöra skyldigheter enligt penningtvättslagstiftningen. Detta för att inte äventyra syftet med penningtvättsregleringen så att den misstänkte i ett tidigt skede får kännedom om misstanken.

För mer information om den finska regleringen se Lagutskottets utlåtande 10/2008rd, Förvaltningsutskottets betänkande 8/2008 rd samt proposition RP 25/2008 rd.

Bankföreningen anser således sammantaget att det föreligger flera tungt vägande skäl som talar för att kreditupplysningslagen bör ändras så att kreditupplysningsinformation ska kunna lämnas till en verksamhetsutövare med hänvisning till kraven i lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och att en kreditupplysningskopia i dessa fall inte ska skickas till den omfrågade personen.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Tomas Tetzell

Åsa Arffman

Kopia till

Svenska
Bankföreningen
Swedish Bankers' Association

4 (4)

Finansdepartementet
Utredaren Kent Madstedt, dir 2014:140
UC